

ACC. N:R. M. 8905:1-3.

Landskap: Värmland
Härad: Färnebo.
Socken: Råmen.
Uppteckningsår: 1943.

Upptecknat av: B.O. Bondeson.
Adress: Lesjöfors.
Berättat av: P. Tellin.
Född år 1870 i Lesjöfors.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Något om skrea eller luskungen.

L. u. F. 43.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8905 : /.

1

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den anhopning av larver som kallas luskung, benämnes "skrea" i Värmlands bergslag. Åtskilliga personer har sett den och gett en beskrivning, som härnedan följer:

Skrea består av ett gråvitt band bildat av ett oändligt antal larver eller maskar, som med gripfötter kedjas samman till ett band på $\frac{1}{2}$ m. längd eller mera och med en bredd av 3-5 cm. tjockleken 5-20 mm. Skrea kan således variera till storleken. Någon annan benämning på denna företeelse känner man inte till i denna del av vårt land. Som namnet anger skrider massan fram med rytmiska och gemensamma rörelser. Det går oerhört sakta och därför är det sällsynt att en person ~~ger~~ sig tid att iakttaga företeelsens upplösning och slut. Om massan avnågon yttre anledning delas som förhållandet var, då en person körde över skrea, som delades i två delar av hjulet, så förenar de båda parterna sig åter med ^{med} varandra och fortsätta skredet. Vissa föreställningar är förknippade företeelsen. Då skrea visar sig, har man att motse nödår. Det är nämligen inte alla år som den visar sig. För den person som får se skrea

ACC. NR. M. 8905: 2.

2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kan det ha sin stora betydelse. Ger han sig tid att följa den och har tålamod att vänta, tills den försvinner ner i jorden, så får han lön för sin ihärdighet. Enligt folktron vandrar skrea fram till en bestämd plats och försvinner ner i jorden, där en skatt ligger dold. Denna kan då hämtas upp och tagas i besittning av den som är uthållig nog att följa skrea dit. Det är dock mycket sällan att någon person lyckats därmed. Man bör inte oroa eller störa skrea under dess vandring. En person som lider av värk eller någon annan åkomma, kan bli kvitt, ^{den} om han lägger ett strumpeband eller ett snöre på marken och låter skrea passera över det och sedan tar upp det och fäster det vid sig på kroppen eller kläderna. Det fordras i detta fall liksom det föregående, att man har tillräckligt tålamod.

Någon rädsla för skrea bör ingen visa, ty enligt folktron kan den inte åstadkomma något ont, som exempelvis förhållandet är med vättar o. d. Vanligen visar sig skrea på stembunden och fast mark. Den har inte iakttagits på sumpmark eller mosse. Hur den bildats

ACC. NR M. 8905:3.

eller uppkommit finns ingen förklaring på. Likaså har ingen gett besked om vad det blir av det hela, om den slutliga upplösningen sker ovan jord eller under. Den gängse uppfattningen bland folk är dock den att skrea på ett egendomligt sätt förminskas mer och mer och fullständigt försvinner utan att lämna något spår efter sig. Den visar sig mycket sällan och det kan gå åratal mellan varje gång. En person vars dagliga arbete tvingar till vistelse ute i skog och mark året om har berättat, att han under hela sitt liv (han är född 1870) sett skreatendast två gånger. Den visar sig endast under sommaren och tyckes då föredra skugga. På soliga ställen ha den inte iakttagits. Under månaderna juli och augusti uppträder fenomenet vanligen. Senare eller tidigare har inte påtalats av någon utfrågad person.

Under det gångna året har ingen här på orten sett den eller hört någon, som iakttagit den.

Ovanstående meddelande har givits av överskogvaktare Tellin och handlanden Holmberg, båda boende i Läsjöfors.

3

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV